

Aan: Directiebestuur CBS
 Van: werkgroep en stuurgroep 'verPRINnen'
 Onderwerp: Invoering PRIN
 Datum: 12 januari 2023
 Bijlage: Resultaten werkgroep 'verPRINnen'

Inleiding

Binnen het CBS wordt intensief met persoonsgegevens gewerkt ten behoeve van het samenstellen van statistiek. Hierbij gebruikt een deel van de verwerkingsprocessen binnen het CBS het BSN als koppelsleutel, terwijl een ander deel werkt met het pseudoniem RINpersoon.

Naar aanleiding hiervan is in 2021 binnen het verandertraject KERS het project '[Koppelsleutels en privacy bescherming in het statistisch proces](#)' uitgevoerd. In dit voorgaande project is vanuit drie invalshoeken naar de koppelsleutels gekeken, wat destijds, zoals ook opgenomen in het eerdere document aan het DB, de volgende inzichten opleverde:

- *Privacy bescherming:* het gebruik van het BSN moet tot een minimum worden gereduceerd, maar ook het gebruik van een generiek pseudoniem (RINpersoon) brengt privacy risico's met zich mee.
- *Statistische verwerkingsprocessen:* het gebruik van het BSN heeft inhoudelijk geen toegevoegde waarde, maar toch wordt het BSN nog verwerkt. Daar zijn twee redenen voor: 1) bij het vervangen van het BSN door de RINpersoon worden ook de exacte geboortedatum en postcode 6 verwijderd, terwijl deze gegevens in sommige verwerkingsprocessen nog nodig zijn; 2) soms is er sprake van afhankelijkheid: een verwerkingsproces blijft met het BSN werken omdat het gegevens levert aan een ander verwerkingsproces dat met BSN's werkt.
- *Koppelbaarheid:* Om data over natuurlijke personen op een efficiënte wijze te kunnen combineren via de koppelvlakken van de CBS-brede IV-architectuur, is uniformiteit ten aanzien van de koppelsleutels vereist. Het gebruik van het BSN en de RINpersoon door elkaar staat deze uniformiteit in de weg.

Naar aanleiding van de bovengenoemde inzichten is het idee ontstaan om een domein-specifieke sleutel (de PRIN) te introduceren. Hierbij werken verschillende verwerkingsprocessen met verschillende pseudoniemen (PRIN's) en wordt tegelijkertijd de mogelijkheid geïntroduceerd om exacte geboortedatum en postcode 6 tezamen met de PRIN te verwerken¹. Bij de introductie van de PRIN werden de volgende baten voorzien:

- *Reductie van BSN-gebruik:* omdat de introductie van de PRIN gekoppeld wordt aan de mogelijkheid om exacte geboortedatum en postcode 6 te gebruiken zijn er voor de meeste processen inhoudelijke geen belemmeringen meer om het BSN te verlaten².
- *Compartimentering:* het (risico op het) maken van oneigenlijke koppelingen wordt ingeperkt. Het combineren van gegevens is in de nieuwe situatie namelijk beperkt tot het eigen PRIN-domein.
- *Samenvoeging van werkomgevingen:* bij het huidige verPRIN beleid worden bestanden met een RIN in een andere omgeving (SEC-omgeving) verwerkt dan de omgeving waarin wordt gewerkt met bestanden met een BSN (productie omgeving). In een eerder gevoerde gesprek met de (toenmalige) functionaris gegevensverwerking is aangegeven dat het onderscheid tussen de beide omgevingen niet meer nodig is bij het gebruik van de PRIN. Dit vereenvoudigt het werk van de huidige onderzoekers die op de SEC-omgeving werken.

Op advies van de Coördinatiegroep Continue Verbeteren (CCV) is er in 2021 binnen de [PoC verPRINnen](#) een prototype van een PRIN-dienst gebouwd en positief geëvalueerd. Daarnaast werd PRIN genoemd in het beleidsstuk 'BSN eindbeeld'³ en de daaraan gerelateerde divisieplannen van SER en EBN voor BSN-reductie. Ook het directiebestuur (DB) heeft in deze fase aangegeven het idee van PRIN te steunen.

¹ Uiteraard omkleed met aanvullende privacy beschermingsmaatregelen die erop gericht zijn het gebruik van die gegevens te beperken tot processen waarvoor die gegevens echt noodzakelijk zijn.

² De uitzonderingen betreffen enkele processen die met de berichtgever moeten kunnen communiceren op BSN-niveau omdat zij anders de vereiste kwaliteit niet kunnen realiseren. Voor deze processen wordt een kort voorportaal voorzien waarin de BSN beschikbaar blijft.

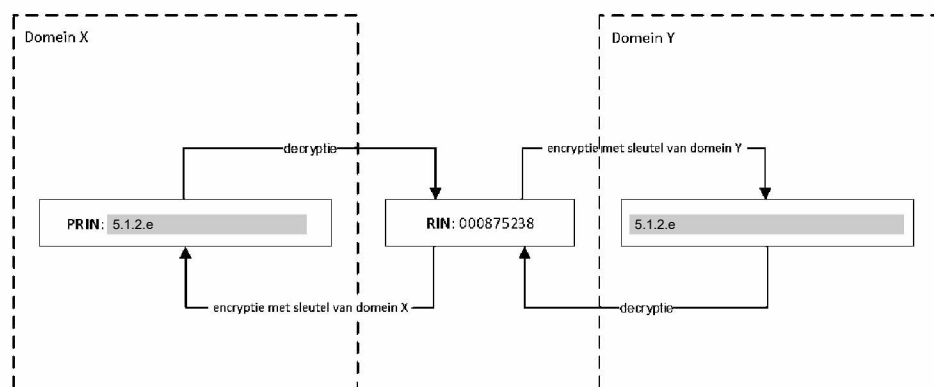
³ Na de externe Privacy Audit van 2020 en de datalek van de GGD met BSN, besloot het DB van het CBS dat aminimalisatie prioriteit te geven, te beginnen met de beperking van de BSN-toegang.

Ondanks de eerste stappen die waren gezet binnen het verandertraject KERS stonden er nog verschillende vragen open over de invulling van PRIN bij CBS-breed gebruik. De beantwoording van deze vragen waren bepalend voor de business case. Gezien de CBS-brede impact van PRIN is daarom een werkgroep 'verPRINnen' met vertegenwoordigers uit de divisies SER, EBN en DRI en daarnaast een aantal inhoudelijke deskundigen uit m.n. Stelsel van Sociaal-Statistische Bestanden (SSB), BIT-Security Service Center, Centrale Bestandskoppeling (CBK), DRD-procesontwikkeling, BIT-Solution Services en Agile team generiek ingericht. Het doel van de werkgroep was om PRIN bij CBS-breed gebruik verder uit te werken, inhoudelijke vragen te beantwoorden en op basis hiervan de kosten en onzekerheden in kaart te brengen. Daarnaast is een stuurgroep (waarin de CBS-divisies en de CPO vertegenwoordigd waren) in het leven geroepen om op basis van de resultaten van de werkgroep aan het DB een advies uit te brengen over de invoering van PRIN. Hiermee zou het DB in staat gesteld worden om een definitief besluit te kunnen nemen over de CBS-brede introductie van PRIN.

De huidige nota is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 1 wordt een korte beschrijving gegeven van het concept van PRIN. Hoofdstuk 2 bevat de bevindingen van de werkgroep en stuurgroep 'verPRINnen'. Hoofdstuk 3 beschrijft het advies aan het DB. Hoofdstuk 4 bevat de vraag die wordt voorgelegd aan het DB.

1 Concept

De kern van het verPRINnen is samen te vatten als een domein-specifieke encryptie bovenop het generieke pseudoniem RINpersoon, de PRIN. De PRIN zorgt ervoor dat enkel bestanden met diezelfde encryptie onderling koppelbaar zijn. Data van PRIN-domein^X is dus niet zomaar te koppelen met data van PRIN-domein^Y. Om data te koppelen met andere PRIN-domeinen moet er gebruik worden gemaakt van een centrale PRIN-dienst. Doordat de versleuteling bij PRIN omkeerbaar is, is data uitwisseling uitsluitend via de centrale PRIN-dienst mogelijk. Hierbij maakt de logging in de PRIN-dienst het mogelijk een audit trail aan te leggen en data uitwisseling achteraf te controleren op rechtmatigheid.



Primair zal de centrale PRIN-dienst de volgende omzettingen verzorgen: BSN naar PRIN (nodig om bronnen op BSN-niveau bruikbaar te maken binnen het CBS) en PRIN naar PRIN (nodig om een vertaling te maken tussen twee PRIN-domeinen). Om een transitie naar de nieuwe werkwijze geleidelijk aan te kunnen pakken zal de PRIN-dienst in de tussentijd ook andere omzettingen kunnen verzorgen (PRIN naar RINpersoon en PRIN naar BSN).

2 Bevindingen

Om het concept van PRIN verder uit te werken heeft de werkgroep 'verPRINnen' adviezen geformuleerd voor belangrijke aandachtspunten op het gebied van organisatie, techniek en implementatie, een eerste inschatting gemaakt van de bijhorende kosten en onzekerheden en best practices op het gebied van pseudonimisatiemethoden verzameld onder NSI's in andere landen. Om te kunnen voldoen aan de in de inleiding vermelde randvoorwaarde 'koppelbaarheid' is in de adviezen van de werkgroep uitgegaan van een stapsgewijze CBS-brede introductie en verplichting van PRIN. Daarnaast is rekening gehouden met zowel de huidige situatie als lopende ontwikkelingen omtrent de CBS-infrastructuur. Voor een samenvatting van de adviezen van de werkgroep wordt verwezen naar de bijlage 'Resultaten werkgroep 'verPRINnen' (onderliggende en gedetailleerde stukken zijn op aanvraag beschikbaar).

Om een advies aan het DB te formuleren heeft de stuurgroep de uitkomsten van de werkgroep 'verPRINnen' in samenhang besproken en een integrale afweging gemaakt. Hierbij bevestigt de stuurgroep de verbetering van het inzicht in PRIN door het werk van de werkgroep en spreekt zij haar waardering uit voor de hoeveelheid en kwaliteit van het werk dat in korte tijd is geleverd door de werkgroep.

Uit deze bespreking komt naar voren dat de stuurgroep, net als de werkgroep, de reductie van BSN-gebruik als belangrijke stap ziet voor het CBS en PRIN daar op specifieke onderdelen een duidelijke toegevoegde waarde in kan hebben.

Over het realiseren van compartimentering binnen het gehele CBS met PRIN zijn de meningen binnen de stuurgroep verdeeld. Zo zijn er twijfels over de gepercipieerde onveiligheid (zeker bij bepaalde processen) van de huidige situatie, de mate van reductie van het (risico op het) maken van oneigenlijke koppelingen, de werkbaarheid, de complexiteit en daarmee de proportionaliteit van PRIN. Verder is geconstateerd dat, zeker bij de besluitvorming over de afbakening van PRIN-domeinen (gebaseerd op de huidige MS 2014 mappenstructuur) en het verplicht stellen van PRIN voor het doeleinde van compartimentering, het risico bestaat dat (te) weinig naar de gevolgen voor de bedrijfsvoering wordt gekeken.

Daarnaast is de gehele stuurgroep van mening dat de geraamde kosten (zowel voor het ontwikkelen van de PRIN-dienst als het implementeren van de PRIN-dienst bij processen) die PRIN met zich brengt worden onderschat. Tenslotte is gebleken dat het samenvoegen van de productie- en SEC-omgevingen met de invoering van de PRIN niet kan worden gerealiseerd, vanwege de huidige indeling van werkomgevingen en het beoogde herontwerp op dit gebied. Hierdoor wordt een belangrijke voorziene bate van PRIN niet gerealiseerd.

Om de bovenstaande redenen komt de stuurgroep tot het advies zoals geformuleerd in hoofdstuk 3.

3 Advies aan DB

Op de terreinen waar de meerwaarde wordt gezien, vindt de stuurgroep het voldoende onderbouwd om, ook gezien de kosten, daadwerkelijk te gaan starten met verPRINnen. Op basis van de eerdergenoemde integrale afweging adviseert de stuurgroep het DB het volgende:

1. Stel een projectleider, projectteam en stuurgroep in die bouw van de PRIN-dienst en de implementatie van PRIN gaan begeleiden
 - Gebruik de resultaten van de werkgroep 'verPRINnen' als leidraad, maar sta ook voortschrijdend inzicht toe.
 - Voer voor de PRIN-dienst eerst een marktverkenning uit en bepaal de kosten en doorlooptijd.
 - Laat, als de marktverkenning geen resultaat geeft, de PRIN-dienst ontwikkelen door een Agile-team (AT Generiek) binnen het CBS
 - Implementeer vervolgens PRIN voor de volgende drie groepen:
 - a) processen die werken met het BSN, maar nog geen RINpersoon of andere BSN-reductie maatregelen hebben toegepast. Deze processen zullen of de overstap naar de RINpersoon moeten maken of de overstap naar de PRIN.
 - b) processen die zelf over willen op de PRIN (bijvoorbeeld omdat zij de huidige manier van werken onveilig vinden en compartimentering willen toepassen binnen hun eigen processen)
 - c) het Stelsel van Sociaal-Statistische Bestanden (SSB) waarbij het aan de ontvangen processen overgelaten wordt of zij de data ontvangen met PRIN of met RIN
 - Evalueer tijdens de bouw van de PRIN-dienst en de implementatie van PRIN continu om rekening te houden met bevindingen en ontwikkelingen op het gebied van CBS-beleid (zoals BSN-reductie) en infrastructuur (zoals autorisatie), eventuele beslissingen en ontwerp op het gebied van de techniek, autorisatie en organisatie van PRIN(-dienst) bij te stellen, te bepalen of vervolgonderzoek nodig is en volgende projectstappen te formuleren.

2. Geef Methodologie parallel aan punt 1 de opdracht om een objectief criterium voor het meten van het risico op onthulling verder te ontwikkelen
 - Onderzoek hoe het risico op onthulling objectief gemeten kan worden en bepaal wat een goede grens is
 - Trek samen met het eerste project op om praktijkervaring op te doen
 - Gebruik de binnen de werkgroep 'verPRINnen' ontwikkelde voorzet voor een model en suggesties voor vervolgonderzoek als startpunt.
 - Gebruik de resultaten van dit onderzoek als leidraad voor managers om het risico op onthulling binnen hun processen vast te stellen
 - Een randvoorwaarde voor de resultaten van dit onderzoek is dat de methode transparant, uitlegbaar en begrijpelijk moeten zijn.

4 Vragen aan DB

Aan het DB wordt het volgende gevraagd:

1. Gaat het DB akkoord met het advies in hoofdstuk 3?